

*Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής
Πολιτικής*

*Εργαστήριο Τοπικής και Νησιωτικής
Ανάπτυξης*

Πανεπιστημίου Αιγαίου

Στρατηγική και Πολιτικές για τη Νησιωτική Ανάπτυξη: Η
Αναγκαιότητα για μια Ολοκληρωμένη Νησιωτική
Πολιτική και ο Ρόλος της ΓΓ Αιγαίου και Νησιωτικής
Πολιτικής

*Γιάννης Σπιλάνης, Επ. Καθηγητής
ΓΓ. Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής*

ΘΑΛΑΤΤΑ 2012 , 22 Σεπτεμβρίου 2012, Σαντορίνη

ΟΡΑΜΑ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

ΔΡΑΣΕΙΣ - ΕΡΓΑ

**Η μακροχρόνια στρατηγική
βασισμένη
σε ένα κοινό όραμα:**

**Τα νησιά, κοινωνίες των 365 ημερών
με ανταγωνιστικές δραστηριότητες
και μια
μοναδική ποιότητα ζωής
βασισμένα στο μοναδικό φυσικό και
πολιτιστικό περιβάλλον**

Η Στρατηγική ως βάση για το σχεδιασμό των προγραμμάτων

- Υιοθέτηση Στρατηγικής ως βάση του αναπτυξιακού σχεδιασμού. Ευρώπη – Ελλάδα – Νησιά 2020 (διαφοροποίηση στρατηγικής με βάση τις ιδιαιτερότητες)
- Αξιοποίηση διαφορετικών προγραμμάτων και πηγών χρηματοδότησης για την υλοποίηση της στρατηγικής και του σχεδιασμού με:
 - Εμφαση στην βελτίωση της **ανταγωνιστικότητας της οικονομίας**
 - Στόχευση στη κατασκευή υποδομών και παροχή υπηρεσιών που στοχεύουν στη βελτίωση της **ελκυστικότητας των νησιών για εγκατάσταση δραστηριοτήτων και ανθρώπων**

Η αναγκαιότητα της διαφοροποίησης των πολιτικών

Η επίτευξη αυτών των (κοινών) στόχων απαιτεί διαφορετικές πολιτικές για τα νησιά που λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους:

- Η «**ποιότητα**» προϋπόθεση για ανταγωνιστικές επιχειρήσεις αλλά με ποια πολιτική πχ. για τις ΜΜΕ; Με ποια υποστήριξη στις επιχειρήσεις και από ποιόν πχ. τα ΑΕΙ
- Η «**πράσινη**» διαχείριση των πόρων αλλά πως; Με ποια υποστήριξη σε Αυτοδιοίκηση, σε Επιχειρήσεις, σε Κατοίκους;
- Τι σημαίνει «**ίσες ευκαιρίες**» και πως υλοποιείται; Πως οργανώνεται η προσπελασιμότητα σε υπηρεσίες για επιχειρήσεις και πολίτες; Ο ρόλος των ΤΠΕ, του κράτους, των ΟΤΑ, των πολιτών

Ποιοτικά Νησιά: η έξυπνη εξειδίκευση

- Στόχος η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των νησιωτικών επιχειρήσεων με την ενσωμάτωση καινοτομιών σε όλη τη διαδικασία παραγωγής και διακίνησης προϊόντων και υπηρεσιών με προτεραιότητα σε τουρισμό – αγροτική ανάπτυξη
- Εμφαση στη δημιουργία προϊόντων και υπηρεσιών με υψηλή προστιθέμενη αξία αξιοποιώντας τοπικούς φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους και δημιουργία θέσεων εργασίας με εξειδίκευση (πρόγραμμα BIOBUS)
- Αξιοποίηση δημόσιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων με την ανάπτυξη Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων
- Η «έξυπνη εξειδίκευση» και η εφαρμογή της προσέγγισης του «Σήματος Τοπικής Ποιότητας και Υπευθυνότητας» σε επιχειρήσεις και ΟΤΑ (πρόγραμμα NAIAS).
- Η ανάγκη για στοχευμένα, υψηλού επιπέδου Δια Βίου Εκπαίδευση εργοδοτών και εργαζομένων

Εξυπνη εξειδίκευση: αξιοποίηση φυσικών και πολιτιστικών πόρων

- Φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο: το συγκριτικό πλεονέκτημα των νησιών για την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων που τα αξιοποιεί.
- Παραδείγματα:
 - Μοναδικότητα Αρχιπελαγικού Συμπλέγματος – Διακήρυξη UNESCO 1992
 - Μνημεία Παγκόσμιας Φυσικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς
 - Μεσογειακή Διατροφή / UNESCO
 - Γεωλογικοί σχηματισμοί - Γεωπάρκα
 - Χερσαία και Θαλάσσια Χλωρίδα και Πανίδα – Ποιότητα Περιβάλλοντος
 - Σύγχρονος Πολιτισμός, Ηθη, έθιμα
- Η ανάγκη για αξιοποίηση τους . Ο ρόλος της κοινωνικής επιχειρηματικότητας

Ποιοτικά – έξυπνα νησιά και τουρισμός

- **Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών από επιχειρήσεις και ΟΤΑ** (σήμα ποιότητας και υπευθυνότητας πχ. Aegean Cuisine)
- **Εμπλουτισμός και διαφοροποίηση τουριστικού προϊόντος** με αξιοποίηση υπαρχόντων υποδομών και πόρων με δημιουργία νέων δραστηριοτήτων (πχ. θαλάσσιος, συνεδριακός, περιπατητικός, πολιτιστικός κλπ τουρισμός)
- **Re-branding islands:** Δημιουργία και προβολή μιας νέας τουριστικής εικόνας ανά νησί με την ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και των νέων προϊόντων (ΓΓΑΙΝΠ με Περιφέρειες και τοπικούς φορείς)
- **Δημιουργία Παρατηρητηρίου Βιώσιμου Τουρισμού** σε συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού ως εργαλείο καλύτερου σχεδιασμού (ΓΓΑΙΝΠ – Περιφέρειες – Τοπικοί Φορείς)

Ποιοτικά – έξυπνα νησιά και αγροτικά προϊόντα

Ειδική Πολιτική για τη Ανάπτυξη της Νησιωτικής Υπαίθρου

- Η στροφή σε ποιοτικά και τυποποιημένα προϊόντα μόνη διέξοδος για αντιμετώπιση της χαμηλής παραγωγικότητας / ανταγωνιστικότητας εξ αιτίας του υψηλού κόστους παραγωγής (πχ. λάδι, τυρί, κρασί, μέλι, και άλλα προϊόντα με αξιοποίηση μοναδικών φυσικών πόρων)
- Σύνδεση των αγροτικών προϊόντων με τουρισμό μέσα από το σήμα Ποιότητας των Επιχειρήσεων – Aegean Cuisine
- Αξιοποίηση του κανονισμού για τα μικρά νησιά του Αιγαίου για ενίσχυση της παραγωγής και επέκταση του σε όλη τη νησιωτική χώρα
- Δημιουργία άξονα δράσης για νησιωτική αγροτική γεωργία ως υποκατηγορία των Λιγότερο Ευνοημένων Περιοχών (LFAs')

Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική

- Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιου / Νησιωτικού Χώρου για καλύτερη διαχείριση των περιορισμένων και ευαίσθητων πολιτιστικών πόρων και οικοσυστημάτων
- Τουρισμός παράκτιου / νησιωτικού χώρου και η σύνδεση του με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των τόπων υποδοχής
- Θαλάσσιος τουρισμός (κρουαζιέρα, γιωτιγκ, θαλάσσια σπόρ) με βελτίωση της διαχείρισης επισκεπτών και διαφοροποίηση προϊόντος της ωφέλειας στους προορισμούς
- Διαχείριση θαλάσσιων πόρων και ποιότητας θαλάσσιου περιβάλλοντος / Θαλάσσια πάρκα / Καταδυτικός τουρισμός
- Αλιεία και υδατοκαλλιέργειες / χωροθέτηση δραστηριοτήτων και καλύτερη διαχείριση των πόρων
- Νέες «γαλάζιες» τεχνολογίες

Πράσινα Νησιά (1)

Στόχος: προστασία φυσικού/πολιτιστικού κεφαλαίου με μείωση κατανάλωσης του

- **Χωροταξική πολιτική:** καθυστέρηση υλοποίησης που έχει ως αποτέλεσμα την άναρχη ανάπτυξη και υποβάθμιση φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος του μοναδικού αναπτυξιακού πόρου – εργαλείου για τα νησιά

Πρόταση προς συζήτηση: ένα μοναδικό χωροταξικό-πολεοδομικό σχέδιο ανά νησί με την λογική των ΓΠΣ και πολεοδομικά σχέδια εφαρμογής

- **Προστασία Οικιστικού Κεφαλαίου (παραδοσιακοί οικισμοί, διατηρητέα κτίρια):** νομοθεσία, φορείς έκδοσης αδειών, φορείς ελέγχου εφαρμογής του νόμου, φορείς και πολιτικές ανάδειξης οικιστικού πλούτου. Αξιοποίηση πόρων πχ. Πράσινο Ταμείο

Πράσινα Νησιά (2)

- **Περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους:** σύστημα παρακολούθησης αδειοδοτήσεων, προστασίας και ανάδειξης
- **Ενέργεια:** προώθηση συστημάτων εξοικονόμησης (πχ. βιοκλιματική αρχιτεκτονική, «έξυπνα» συστήματα κλπ), παραγωγή με ΑΠΕ σε ατομικό επίπεδο, μείωση εκπομπών CO₂, μείωση κόστους παραγωγής ενέργειας, συστήματα παραγωγής με τοπική συμμετοχή κλπ
- **Νερό:** Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης νερού με έμφαση στην εξοικονόμηση και στην ανακύκλωση υγρών αποβλήτων
- **Στερεά απόβλητα:** Προώθηση της ανακύκλωσης και της μείωσης απόθεσης υπολειμμάτων. Κομποστοποίηση

Νησιά Ισων Ευκαιριών – Ο ρόλος των ΤΠΕ

Αρχή: Μη μετακίνηση νησιωτών και επιχειρηματιών έξω από τα όρια του νησιού για τις ΥΓΟΣ. Κρίσιμο στοιχείο ελκυστικότητας

Πρόταση: Ενίσχυση του Νησιωτικού Δήμου και δημιουργία νησιωτικών ΚΕΠ β' γενιάς για παροχή όλων των κρατικών υπηρεσιών . Παραδείγματα:

Υγεία: γιατροί γενικής ιατρικής, βασικός εξοπλισμός, τηλε-ιατρική

Δια βίου εκπαίδευση: προγράμματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες εργοδοτών και εργαζομένων και κοινωνικής επιχειρηματικότητας των νησιών με χρήση ΤΠΕ

ΟΤΑ: ενίσχυση για τη παροχή δημόσιων υπηρεσιών με προγραμματικές συμβάσεις και χρήση ΤΠΕ – Μεταφορά αρμοδιοτήτων και των αντίστοιχων πόρων για τοπικές υποθέσεις

Νησιά Ισων Ευκαιριών – Ακτοπλοΐα

Ακτοπλοΐα (εξασφάλιση στο δικαίωμα για μετακίνηση – κρίσιμο στοιχείο ελκυστικότητας των νησιών):

- Εμφαση στη ζήτηση (τις ανάγκες των νησιωτών και των νησιών) και όχι στη προσφορά
- Βελτιστοποίηση του σχεδιασμού του δικτύου με βάση τις ανάγκες και συνδυασμένες μεταφορές (ακτινωτό δίκτυο, αεροπλάνα, υδροπλάνα)
- Σύστημα κρατήσεων εφάμιλλο του αεροπορικού για ενίσχυση της κινητικότητας αλλά και της επισκεψιμότητας / τουρισμού – έγκαιρη ανακοίνωση για μια δρομολογιακή περίοδο
- Βελτίωση διαδικασιών δρομολόγησης πλοίων σε ελεύθερες γραμμές και σε γραμμές δημόσιου συμφέροντος
- Δυνατότητα έκτακτης δρομολόγησης κατά τη διάρκεια της υψηλής περιόδου και μικρότερων αλλά αξιόπλων πλοίων το χειμώνα ώστε να αντιμετωπίζεται η υψηλή εποχιακή ζήτηση
- Σύστημα ελέγχου της καλής εκτέλεσης της υπηρεσίας βάση κριτήρια όπως η αξιοπιστία, η συχνότητα, η ταχύτητα, το κόστος, οι «ξενοδοχειακές» υπηρεσίες

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ